

ESPAICARRAIXET

Número 6 - ESTIU 2019

**REVISTA
CULTURAL
DE L'HORTA
NORD**

EXEMPLAR GRATUÏT

6 El renaixement de la Serena

FUTUR ESPAI CULTURAL INTEGRAT AL TERRITORI A UN PALAU RURAL D'ALFARA DEL PATRIARCA

16 Encreuament de camins
UN RECORREGUT PER L'HORTA NORD A TRAVÉS DE LES CREUS DE TERME QUE LIMITEN ELS NOSTRES POBLES DES DE L'EDAT MITJANA

20 Albalat guanya aire net
EL MUNICIPI GUANYA UN PREMI A LA MILLOR INICIATIVA ESTATAL CONTRA LES EMISSIONS CONTAMINANTS AMB EL PROJECTE 'ALBALAT 0,0'

TAMBÉ DESTAQUEM...

10 EVOLUCIONS QUE ENS FAN MEMÒRIA
Naix la 'Moncadapèdia', arxiu local que recull continguts artístics, històrics i etnològics amb interès per la memòria oral

18 ACTIVAR LES CURIOSITATS
Vinallesa consolida la Setmana Inquieta al voltant de la ciència i el medi ambient

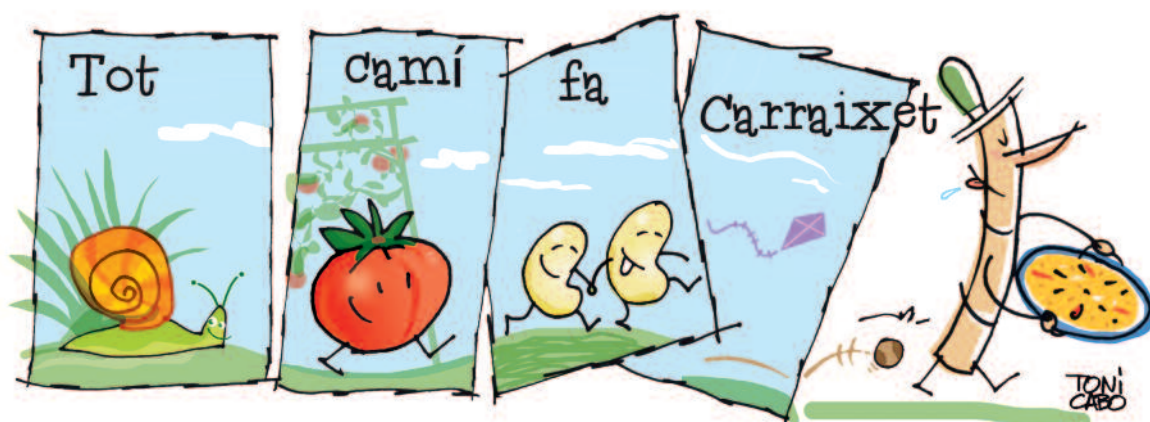
22 L'HORTA CAP PER AVALL
Nitrato de Chile i la Mancomunitat del Carraixet celebren el II Certamen de Composició 'Horta Sonora'

28 MOLT MÉS QUE SOL I PLATJA
Del boom del turisme familiar a la diversificació de l'oferta a la Poble de Farnals

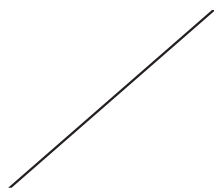
www.espaicarraixet.es
[@espaicarraixet](https://twitter.com/espaicarraixet)

LA TIRA de Toni Cabo

EL TIO CANYA

**Construiré mil ponts
mil vegades,
sols per estar
amb tu**

www.sempreteua.com

**GENERALITAT
VALENCIANA**

**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua

L'amfitriona

NÚRIA GARCIA
DIRECTORA D'ESPAI CARRAIXET

Acomiadar-se

Fa pocs dies que els regidors i les regidores electes han pres possessió de les seues actes en la conformació de les noves corporacions municipals. Moltes de les persones que des d'ara ens representen segueixen la tasca que han desenvolupat els darrers quatre anys, siga formant govern o oposició, i la seua continuïtat resulta fonamental perquè la presa de decisions als ajuntaments siga el més àgil possible en funció del coneixement previ de les necessitats del poble. Altres entren de noves, i també es configuren imprescindibles per la il·lusió amb què emprenen els projectes, perquè aporten una visió renovada dels assumptes locals i per personificar l'evolució que els consistoris han d'assumir per a poder caminar junt amb la societat.

Això significa, alhora, que un bon grapat de veïns i veïnes que s'han deixat la pell durant la passada legislatura per a defensar els seus ideals i els interessos que millor pensen per a la ciutadania deixen d'estar en el camp de batalla de la política municipal. Alguns d'ells s'han retirat per voluntat pròpia, però altres ho han fet per la porta xicoteta i decebuts per la falta de recolzament de l'electorat. A ningú li agrada perdre, menys encara quan la feina als ajuntaments està motivada per la devoció de millorar un poble o, fins i tot, per un sentiment purament altruïsta amb la dedicació d'hores i hores que no sempre estan remunerades.

Els veïns i veïnes sovint oblidem que la política municipal és molt poc agraïda i que els qui han estat al davant dels ajuntaments són, per damunt de tot, persones valentes i compromeses amb el poble. Ningú hauria d'ajocar el cap mentre recull el seu despatx i, en este sentit, hi ha una mancança de reconeixement social cap als regidors i regidores eixints.

Des d'Espai Carraixet volem retre un xicotet homenatge mitjançant aquest editorial a tots aquells que durant estos quatre anys han exposat una part de les seues vides per millorar el benestar de la ciutadania, i molt especialment a dues persones que des del germen d'aquest mitjà de comunicació confiaren en el projecte i col·laboraren amb l'aportació d'idees i continguts per a dotar-lo de vida.

Un d'ells és Emili Gómez, de la Pobra de Farnals, que ens va suggerir que la revista no es limitara a l'àmbit de la Mancomunitat del Carraixet, tal com era el concepte inicial del projecte. El segon és Eduard Ramírez, de Rocafort, que ens ha esbufegat passió en tots i cadascun dels números que hem publicat i que ens ha fet entendre que Espai Carraixet, tot i que va naixer allunyat de qualsevol pretensió, és vertaderament un element vertebrador de la comarca. Amb Emili seguirem esmorzant de tant en tant, i a Eduard el continuarem tenint ben a prop de la revista. Per fi, després de la seua desvinculació política, ha acceptat el càrrec de subdirector.

ESPAI CARRAIXET
Revista cultural de l'Horta Nord

Núm. 6 ESTIU 2019

Directora
Núria García
Subdirector
Eduard Ramírez

Redacció
Mireia Corachán
Manuel Regidor
Remei Pérez
Jorge Pérez

Direcció de fotografia
Punt de Llum
Il·lustracions
González Piris
Toni Cabo

Col·laboracions en este número
Alfons Navarret

Toni Mollà
Enric Palanca

Disseny i maquetació

Alamida
Impressió

Marí Montañana

Dipòsit legal: V-490-2018
www.espaicarraixet.es

El convidat

ALFONS NAVARRET
POETA

Plou

Plou. Al carrer, l'aigua forma camins que a penes ens permeten distingir allò que, ahir, era una superfície dura i inert. L'aigua crea el seu camí, fa un ritme que sembla jugar, a colps d'atzar, fins a arribar a un indret amagat, desconegut, potser inexistent. Aquesta pluja, que sembla impredecible, però que ha vingut caient des de sempre. Diuen, a l'horta, que a la primavera toca ploure, i a la tardor. Però sempre ens sorprén. I no és que el canvi climàtic ens haja predisposat més favorablement a la seua vinguda, és que només ens preocupem de Santa Bàrbara quan trona. Envoltats, com estem, de camp assedegat, d'un verd que es treballa a pams de figures variables i sempre mínimes, combinat amb un marró que ens ve a recordar d'on hem vingut però no cap on hauríem d'endinsar-nos, envoltats d'aquesta natura domesticada i tan fràgil, ens passem temps i temps al seu voltant i ens entestem a negar-la, com si fos veritablement invisible. Regal dels avantpassats, alguns dels quals hagueren de marxar a la força per l'única culpa d'haver nascut sota una religió que, altres, van considerar equivocada... però ells ens haurien pogut ensenyar moltes coses: l'estima per la terra que ens nodreix, per exemple, o pel paisatge que hem interioritzat i, potser per això, hem volgut aprendre a ser-hi indiferents. És horta, terra, pastura, tarongers... poca cosa, dirien aquells que cerquen només el lucre fàcil, i si cal es venen fins i tot els pares que el van engendrar. *Business*, diuen, veritat? I què més trist que pensar aquest paisatge si tots els depredadors aconseguiren l'objectiu:

**«QUÈ MÉS TRIST QUE
PENSAR AQUEST
PAISATGE SI TOTS ELS
DEPREDADORS
ACONSEGUIREN
L'OBJECTIU: MOLTS
MÉS CARRERS, I
MOLTS MÉS EDIFICIS,
PERVERTINT ALLÒ
QUE ÉS ÚNIC EN UN
ENTRAMAT MÉS»**

molts més carrers, i molts més edificis, pervertint allò que és únic en un entramat més, sense ànima, còpia uniforme de tantes ciutats que a penes han aportat res a la humanitat. Ja ho sabem. Ho experimentem quan acudim a les grans ciutats, còpies exactes unes d'altres, botigues que estan per tot, i que ja no signifiquen res. Consum a l'engròs. Però si ens preguntem per allò que ens fa únics, no només trobarem la Mediterrània, el clima o el llenguatge, trobarem, indiscutiblement, aquest paisatge que van fer que tants pobles decidiren establir-s'hi. Ibers, romans o berbers... hem rebut algunes paraules, però potser ens estem perdent el més preuat, l'indispensable, allò que forma part del nostre ADN. Quan l'hauem destruït, serà, llavors, tasca dels poetes fer la seua evocació, l'enyorança o *saudade* valenciana. Llavors, però, tot serà massa tard.

El renaixement de **LA SERENA**

REDACCIÓ NÚRIA GARCIA
FOTOGRAFIA ALAMIDA

LA CASA DE LA SERENA D'ALFARA, CONJUNT ARQUITECTÒNIC DEL SEGLE XVI QUE DES DE FA DÈCADES ES TROBA EN ESTAT D'ABANDONAMENT, SERÀ RECUPERADA PER UNA EMPRESA DE DESENVOLUPAMENT DE PROJECTES AMB UN CONCEPTE ECLÈCTIC QUE COMBINARÀ LA CULTURA I LA GASTRONOMIA A L'ENTORN RURAL

D'aparença impertorbable, la Casa de la Serena camina amb el batec del silenci del temps, esperant que algú obriga els finestrals i sacsegi la pols acumulada durant els últims cinc segles a les rajoles dels salons més nobles, a les bigues de fusta de les andanes, a les teules de la torre que corona l'horta de València.

Caminar a les fosques per l'interior de l'edifici evoca l'aire del re-

naixement, un ambient carregat de secrets que ens convida a pensar en les famílies de cortesans que s'endinsaven en l'entorn rural a finals del segle XVI. No fa tant, però, que la Casa de la Serena està deshabitada. La família propietària encara estiuejava a l'immoble fa quatre dècades i es conreaven les terres de la propietat fins fa pocs anys. Però mantindre un palau enmig de l'horta no és tasca fàcil, i

l'abandonament progressiu va donar pas a l'espòli, el salvatgisme i quasi l'oblit d'una mostra única de l'arquitectura valenciana rural.

La Casa de la Serena, declarada Bé d'Interés Cultural l'any 2004, s'insereix en el nucli urbà de Benifaraig, però recau a l'extrem sud-oest del terme municipal d'Alfara del Patriarca. Des de l'ajuntament del poble sempre ha hagut interès per mantindre i recuperar l'edifici, però la privacitat de la propietat i la inexistència de fons per a desenvolupar un projecte de tanta envergadura ha fet impossible qualsevol acció al respecte.

Ara, però, una gran oportunitat ha picat la porta de l'antic palau renaixentista. Qui trau el cap és Santiago Máñez, codirector d'una companyia de desenvolupament de projectes i Doctor en arqueologia per la UPV, expert en edificis històrics, que confessa que està "en-

amorat de l'espai des de fa més de 20 anys" i que es tracta d'una "iniciativa que supera en expectatives qualssevol de les empreses que he desenvolupat fins ara". Dir això no és poca broma, atenent l'èxit de la resta de projectes encapçalats per Máñez. Parlem del Caro Hotel, un palau que originàriament va manar construir Jaume I quan va conquerir València sobre altres petjades històriques de fa més de 2.000 anys, o del Convent Carmen, un centre cultural i gastronòmic erigit al voltant de l'antic convent de Sant Josep i Santa Teresa, ubicat al costat de la plaça on es planta la falla Na Jordana.

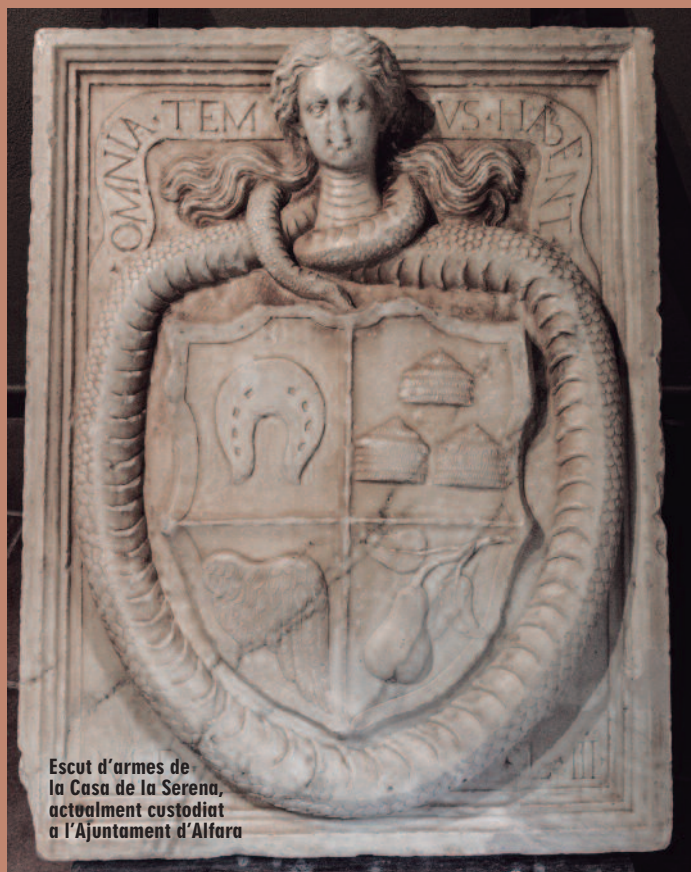
La concepció que es planteja per a la Casa de la Serena no s'allunya massa d'aquest esquema eclèctic i revolucionari; es tracta de recuperar un espai públic de propietat privada, un lloc de mestissatge social i cultural teixit a partir de les particularitats de l'enclavament rural. Mentre ens mostra els racons del palau, els detalls arquitectònics i els possibles usos de cadascuna de les sales, Máñez ens explica la seua intenció de "convertir el conjunt arquitectònic, tant l'edifici com els diferents espais exteriors, en una proposta transversal que va molt més enllà del tradicional restaurant per a grans esdeveniments. Per a nosaltres és fonamental el sentit de plataforma cultural de l'espai i l'encaix amb el territori que ocupa, per la qual cosa pensem instal·lar un mercat per a productors locals amb periodicitat mensual, un laboratori gastronòmic, un aulari d'ensenyament i una zona recreativa molt potent on el veïnat de la comarca i de la capital puga vindre a prendre alguna cosa o, simplement, a gaudir del paratge".

L'arqueòleg transmet una vertadera passió per la recuperació de la Casa de la Serena, tot i els més de dos anys que han passat des que va començar a treballar en el pro-

La singularitat de palau rural conegut popularment com la Casa de la Serena respon a un moment de transició en l'arquitectura valenciana dels segles XVI i XVII. Es tracta d'un edifici sòlid de tres altures construït a partir d'una antiga alqueria medieval, sobre el qual s'han anat realitzant intervencions fins al segle XIX. Es constata la complementarietat de l'aspecte rural amb l'urbà, no només dins l'edificació, sinó als espais externs del conjunt, integrats amb l'horta i amb un ampli jardí.

La planta baixa dona accés al pati i als dos cossos principals de l'edificació. En la primera altura trobem els salons nobles i les dependències de l'habitatge, mentre que l'andana servia de magatzem dels productes agrícoles i, més tardanament, d'assegador de tabac. Una estreta escala de caragol permet pujar a la torre, ubicada en un dels extrems de la construcció, rematada per una coberta amb influència flamenca.

El nom del palau té relació amb l'escut de pedra que s'ubicava a la façana, dalt de la porta principal, i a la rèplica en marbre instal·lada en una de les parets de l'interior. Aquesta última va ser retirada a la dècada dels anys 80 per l'Ajuntament d'Alfara, on encara es custodia, per les nombroses intromissions vandàliques que s'estaven produint a l'edifici. Representa les famílies de Ferragud, Pallarés, Alegret i Perelló, envoltades per una serp amb cap de dona i rematades amb el lema 'Omnia tempus havent' (cada cosa al seu moment). És curiosa la data inscrita al peu de l'escut, de 1553, donat que els Perelló i els Pallarés varen ser propietaris de la Casa de la Serena a partir del segle XVII i els Ferragud a partir del XVIII.

Escut d'armes de la Casa de la Serena, actualment custodiat a l'Ajuntament d'Alfara

jecte junt amb Juan María Sánchez, el seu soci a l'empresa. "La tramitació per aconseguir els permisos i poder començar les reformes és lenta, però l'espera ha pagat la pena perquè ens ha servit per a enriquir el concepte final de la nostra proposta", exposa Máñez, que remarca que compten amb el suport de la família Burdeos Andreu i que

estan envoltats d'un equip de professionals de prestigi per a cadascuna de les àrees de desenvolupament de la iniciativa (Francisco Jurado, arquitecte expert en restauració; Francesc Rifé, interiorista; Héctor Molina, director del projecte de recuperació de l'horta; Sindy Charry Gónima, arquitecta d'espais recreatius; Marta Giménez, directora d'esdeveniments; o Miguel Ángel Mayor, director gastronòmic amb una estrella Michelin). Ara per ara es troben esmenant algunes qüestions

Juan María Sánchez i Santiago Máñez amb membres del seu equip de treball en una visita a la Casa de la Serena

al voltant del projecte d'execució, i esperen que els treballs comencen a desenvolupar-se durant aquest any 2019.

Santiago Máñez es delecta amb la volta de canó de les galeries de la planta baixa, encara d'influència medieval; ens convida a mirar més amunt de les finestres per admirar l'acabat de la teulada volada; i ens desvela que les rajoles de l'edificació

procedien de les fàbriques que hi havia en aquella època al mateix poble d'Alfara del Patriarca. "La Casa de la Serena és una joia en el seu conjunt, però de tots els elements sent una especial predilecció per l'escala de caragol que puja a la torre i que es manté quasi en perfecte estat des de la seua construcció", admet l'arqueòleg. Una vegada dalt, en el punt més elevat de l'edifici, les impressionants vistes cap a l'horta ens deixen quasi sense respiració. ■

Finestra i festejador, element constructiu habitual a l'arquitectura àulica

Torre de la Casa de la Serena

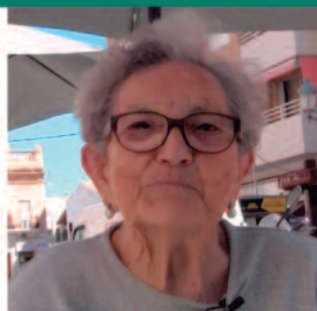
Finestra de l'andana amb vistes a l'horta d'Alfara

MONCADAPÈDIA

arxiu de memòria popular

Entre tots i totes fem la Moncadapèdia! Visita'ns a: <http://www.moncada.es/va/page/moncadapedia-0>
Contacte moncadapedia@gmail.com / Facebook [@moncadapedia](https://www.facebook.com/moncadapedia)

EVOLUCIONS

que ens fan memòria

REDACCIÓ **EDUARD RAMÍREZ**
FOTOGRAFIA **AJUNTAMENT DE MONCADA**

NAIX LA 'MONCADAPÈDIA', UN ARXIU LOCAL ACCESSIBLE A TRAVÉS D'INTERNET QUE RECULL CONTINGUTS HISTÒRICS, ARTÍSTICS I ETNOLÒGICS AMB INTERÉS ESPECIAL PER LA MEMÒRIA ORAL

Els espais que recorrem guanyen textura i profunditat amb el pas del temps i de totes les persones que els travessen, impregnats de les experiències viscudes. Tots participem i ens barregem en la memòria lligada a la història, la llengua, les rutes i la toponímia. En la nostra comarca acaba de germinar esta idea amb el projecte "Moncadapèdia", un repositori divers i de divulgació per a tots, un museu viu que afavoreix la participació.

El 28 de març l'alcaldesa Amparo Orts anunciava en Facebook la seua creació i el mitjà no resulta casual. Es tracta d'un arxiu local que es troba íntegrament en Internet, permanentment accessible (a diferència de l'Arxivi de l'Horta, posem per cas). És innovador perquè sols n'existeixen tres o quatre de semblants creats els darrers anys, i Moncadapèdia és el primer del nostre entorn directe. Esta innovació digital va acompanyada d'una gestió participada, dialogada amb el veïnat. Resulta rellevant la seua vocació local, que el distingeix del Museu de la Paraula (que per-

tany al Museu d'Etnologia de València, d'àmbit autonòmic), però també d'altres arxius digitals dirigits a usuaris "lletrats", generalment especialistes universitaris i militants. En el cas present l'arxiu es construeix amb la gent del poble i va dirigit a la gent del poble.

Abasta tot tipus de continguts: històrics, artístics, etnològics i arquitectònics, amb interés especial

per la memòria oral, amb entrevistes a persones majors, treballadors de tots els sectors i membres d'associacions. Bàrbara Sales, tècnica de promoció lingüística de l'Ajuntament, es mostra "molt contenta, es veuen resultats ràpids i les visites creixen. Moncadapèdia no té un eix únic, en té molts que conflueixen en un imaginari col·lectiu, en una memòria compartida".

“Per a molta gent és la primera vegada que les seues vivències, les seues activitats, es tenen en compte i es consideren cultura pròpia. Este tipus d'arxius locals són contribucions a la dignitat de les vides particulars i també a la comunitat que és el poble. De fet, la memòria oral autobiogràfica va ser declarada per la UNESCO Patrimoni Immaterial de la Humanitat en 2003”, completa la valoració Nelo Vila, gestor del projecte amb l'equip de treball Etnograma, que han impulsat projectes semblants en Nules i Artana (La Plana Baixa). “Som pioners, venim del treball en participació ciutadana i això és important, perquè ens ajuda a crear dinàmiques per arribar a la gent més enllà de tota aquella que ja està activa en entitats cíviques. Qual-sevol espai on s'ajunten un grup de persones és susceptible que hi acudim. Hem començat entrevistant a dones treballadores, estem en contacte amb les associacions culturals i preparem el treball des de les escoles i l'institut”, afeg.

Moncadapèdia té l'objectiu de reivindicar i arxivar la memòria popular per tal de contribuir a la dignitat i a la qualitat de vida de les persones. És important reconèixer les activitats, les formes de vida i les identitats col·lectives. Amb un arxiu accessible amb una connexió a Internet, s'assegura una presència permanent en xarxes a cost molt baix, per la qual cosa té una alta rendibilitat pública quantitativa i qualitativa. També recupera treballs, publicacions, activitats de tot tipus produïts per l'Ajuntament i desapareguts de l'accés públic des de fa temps, ara de nou disponibles, com les efemèrides de la carta pobla i del reconeixement com a ciutat.

“La nostra experiència en altres pobles és que l'interès augmenta i estos arxius digitals es converteixen en molt valorats. A Nules (13.000 habitants), tenim entre 500 i 600 consultes diàries, i a Moncada les primeres entrevistes han arribat a les 3.000 consultes en

una setmana. No hi ha altra institució pública que reba tanta atenció o tants usuaris”, explica Vila. La gestió del seu equip consisteix a trobar “fonts” d'informació (textos, publicacions, informants individuals o col·lectius a qui entrevistar...), crear publicacions de la forma més rigorosa possible i oferir-los amb una periodicitat aproximadament setmanal. Cada incorporació s'anuncia en xarxes socials, de manera que es crea una comunitat creixent d'usuaris que vol arribar a tots els públics, és a dir, a tots els barris, a tots els sectors de població.

Nelo Vila destaca que les actuals tecnologies de la comunicació permeten una participació i una difusió veritablement democràtica de la informació. “També una democràcia cultural, feta horitzontalment entre totes i tots, i molt diferent de la tradicional ‘cultura democràtica’, que ve donada des de dalt per institucions especialitzades”, explica. Recorda la forma com es produeix empatia amb la gent entrevistada, la confiança i les amistats que es creen... La dignitat i la convivència renaixen des del patrimoni viscut: “És un projecte que enriqueix la memòria popular de les poblacions, però també ens enriqueix a nosaltres personalment. És un treball apassionant”. ■

LES TROBALLES DE ROCAFORT

REDACCIÓ JORGE PÉREZ
FOTOGRAFIA MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

L'ANY 1933, UN GRUP D'ARQUEÒLEGS VA ARRIBAR A ROCAFORT PER A INVESTIGAR LA TROBALLA D'UNA COVA DAVANT LA MIRADA CURIOSA DE VEÏNS QUE ESPERAVEN TROBAR UN TRESOR EN AQUELL FORAT DE 70 CENTÍMETRES. EL GARBELLAT VA DETERMINAR QUE EL SUBSOL ALBERGAVA UN ENTERRAMENT FAMILIAR DE L'ENEOLÍTIC, COLLARS DE PERLES I UTENSILS DE COURE

"El 2 de juliol de 1933 ens assabentàvem, pel diari valencià Las Provincias, del descobriment d'una sepultura prehistòrica en el pròxim poble de Rocafort, i que es requeria al Servei perquè s'encarregara de la seua exploració. Després, vam saber també que l'alcalde de Rocafort

s'havia dirigit al Sr. President de la Diputació amb el mateix objecte, conducta que estimem digna d'aplaudiment per poc freqüent. Al matí de l'endemà es trobava ja a Rocafort una comissió del Servei (...). El secretari i l'alguatzil de l'Ajuntament van tindre l'amabilitat d'acompanyar-nos

al lloc de l'enterrament". Amb aquestes paraules explicava Isidro Ballester Tormo, degà de l'arqueologia espanyola i reconegut internacionalment com un dels més destacats estudiosos de la Prehistòria peninsular, com va conèixer l'existència d'unes restes arqueològiques en una cova de Rocafort, que un veí havia trobat per accident.

Ballester va publicar un estudi el 1944, *L'enterrament en cova de Rocafort*, dedicat a aquesta troballa. L'arqueòleg havia fundat el 1927 el Servei d'Investigació Prehistòrica (SIP) de la Diputació de València i el Museu de Prehistòria de València, del qual va ser el seu primer director. En aquesta obra explica, tal com també recull l'estudi de la història de Rocafort Manel Marco en un butlletí municipal, com "primer els descobridors de la cova, després els coneixements més pròxims i més tard fins a les persones que pels seus càrrecs haurien d'evitar-ho, es van dedicar a eixamplar l'entrada, a destruir la pa-

Obertura de la cova trobada a Rocafort l'any 1933

ret i a regirar l'estrat a la recerca del sempre esperat tresor, extraient i depositant en ple carrer, per a la major comoditat de les seues indagacions, la totalitat del dipòsit de la cova; i quan la cerca va resultar infructuosa, o siga als 10 o 12 dies del descobriment, va ser quan es va acudir a sol·licitar la intervenció del servei”.

La troballa es va produir al carrer Ausiàs March, quan, un veí, Francisco Sanchis, va decidir iniciar uns treballs per a millorar l'ample del carrer. Llavors, es va trobar amb una gruixuda llosa d'uns 70 centímetres de diàmetre que cobria un forat de dimensions justes per a permetre passar a un buit. L'única cosa que va merèixer l'atenció dels arqueòlegs va ser la troballa superficial, en el lloc més profund de la cova, d'un crani humà. La família Sanchis, per la seua banda, van donar als investigadors bastants ossos i fragments d'un bol de ceràmica que havien guardat a la seua casa els dies anteriors i que posteriorment va poder reconstruir-se.

“Així les coses, res calia fer si no era la presa de les dades necessàries (...) amb la urgència que imposava trobar-se aquesta a la disposició dels curiosos, i amb la prudència necessària per a evitar que es despertara de nou en les gents l'afany de rebusques”,

deia Ballester sobre el seu treball de camp durant aquells dies a Rocafort.

Després de recollir totes les dades i analitzar el material, l'informe del servei sobre les restes humanes trobades va determinar que probablement es tractava d'una sepultura familiar de l'Eneolític formada per dos adults, un xiquet i una jove.

Quasi tot el material es va obtindre del garbellat de terres ja remogudes, existents a l'interior de la cova i amuntegades al carrer. “És obligat fer constar ací -ressaltava Ballester-, el tacte amb el qual el Servei va realitzar el garbellat i la recollida del material, envoltat de curiosos”.

El garbellat de les terres amuntegades al carrer va permetre donar amb un xicotet punyal de 108 mil·límetres de llarg de material semblant al coure. Ballester destacava la singularitat d'aquest exemplar per ser l'únic de les seues característiques trobat fins llavors en l'antic Regne de València. També es van trobar cinc puntes de fletxa i un raspador de sílex, així com un fragment de làmina, també de sílex. Així mateix, en el garbellat de les terres es van trobar prop de tres mil perles de collaret fetes de matèries blanques, un penjoll de petxina, un ullal de senglar i restes de làmina d'os. ■

ROCAFORT
VILA DE CULTURA

CARRAIXET

L'antic nom de Bonrepòs i Mirambell

UNA INVESTIGACIÓ HISTÒRICA REALITZADA PER VICENT BAYDAL I FERRAN ESQUILACHE HA PERMÉS RETROCEDIR A L'ORIGEN MEDIEVAL D'AQUEST POBLE DE LA COMARCA

REDACCIÓ **MANUEL REGIDOR GONZÁLEZ**
FOTOGRAFIA **AJUNTAMENT DE BONREPÒS I MIRAMBELL / VICENT BAYDAL**

Carraixet, en l'Horta Nord, evoca inevitablement al barranc, espina dorsal que travessa i connecta bona part dels municipis de la comarca. Però aquesta identificació, quasi natural entre la població de la zona avui en dia, no sempre ha existit. Segons explica l'historiador Vicent Baydal, "Carraixet prové de *caricetum*, que fa referència a una zona amb càrritx, planta Marxalenca pareguda a la canya".

A diferents documents medievals es troben referències a un poblat amb eixe mateix nom, un nucli que, a partir de 1438, es comença a

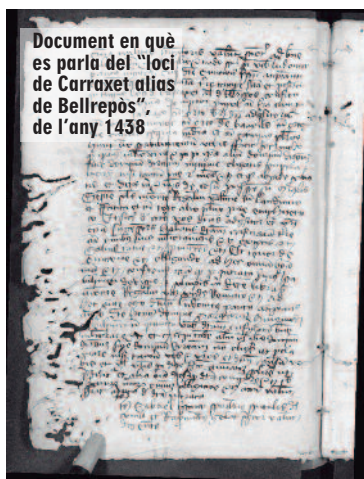
conèixer com a Bonrepòs. Aquesta és una de les conclusions a les quals ha arribat l'estudi *De Carraixet a Bonrepòs i Mirambell. Els orígens medievals d'un poble valencià*, conduït per Baydal, encarregat de la investigació documental, i Ferran Esquilache, qui s'ha centrat en les anàlisis arqueològiques i urbanístiques. Els resultats es publicaran abans que finalitze l'any en un llibre editat per la Institució Alfons el Magnànim.

"Des de l'Associació Cultural Macarella vàrem convidar fa dos anys a Ferran Esquilache i Vicent Baydal per a comentar al Club de Lectura 'Fer Harca', un llibre del qual són coautors", narra Rosella Antolí, exalcaldessa de Bonrepòs i Mirambell. "Des de xicoteta havia sentit que Mirambell era, en els seus orígens, una moreria, i vaig aprofitar l'ocasió per a proposar a Esquilache elaborar un informe sobre el nucli", continua. Resultava estrany que les referències més primerenques sobre la localitat es remuntaren a 1472, una data prou tardana si es compara amb les primeres mencions a altres municipis de la contornada. "Una vegada finalitzat el primer informe, com que

s'havien produït troballes molt interessants, em proposaren continuar amb la recerca per a ampliar el coneixement que tenim sobre els orígens del poble", detalla Baydal.

Amb la investigació ja finalitzada, el passat 12 de maig es va organitzar una passejada popular conduïda pels responsables de l'estudi per a donar a conèixer sobre el terreny alguns dels resultats. La primera parada es va realitzar al nucli de Mirambell. Una església, l'Ermida de Sant Joan, orientada cap a la Meca, o un traçat urbà amb construccions que, amb finalitat defensiva, tancarien per complet aquest raval amb les seues façanes conduïxen a concloure que es tractava d'una moreria. La seua fundació s'establix al voltant de 1450 i sembla que el seu promotor, Francesc de Menaguerra, volia tindre a l'abast un punt on hi estigueren instal·lats musulmans als quals poder explotar amb més duresa que als cristians.

A continuació es va visitar l'antic nucli de Bonrepòs, al voltant de l'església de la Mare de Déu del Pilar. Durant la recerca s'ha trobat una referència a Carraixet, posteriorment Bonrepòs, en el Llibre de

Document en què es parla del "loci de Carraxet alias de Bellrepòs", de l'any 1438

Ruta amb Vicent Baydal
i Ferran Esquilache
per l'antiga moreria
de Bonrepòs i Mirambell

Repartiment de 1238. En aquest document es recull com es va distribuir el sòl entre les persones que acompanyaven a Jaume I durant la conquesta de València. Comparar la morfologia de les zones cristianes i musulmanes, separades per tot just 500 metres, és endinsar-se en una diversitat que forma part de l'ADN. S'observa, per exemple, que mentre que les cases cristianes tenien unes dimensions més reduïdes, les musulmanes eren més amples, un fet que respon a la tra-

dició de conformar famílies més extenses.

Finalment, es varen examinar les formes d'una zona de l'horta, en l'actualitat part de Cases de Bàrcena, que permet identificar l'espai com un camp d'origen andalusí, possiblement establert al segle XI, amb formes irregulars i sense rec-tes. La tradició agrària de la regió es manifesta també en informació procedent de fonts escrites. Així, el primer camp extens de tarongers documentat, datat de 1411, se situava en aquell nucli conegut com a Carraixet. Els nous descobriments permeten, per tant, afirmar que es troba en el que avui és Bonrepòs i Mirambell.

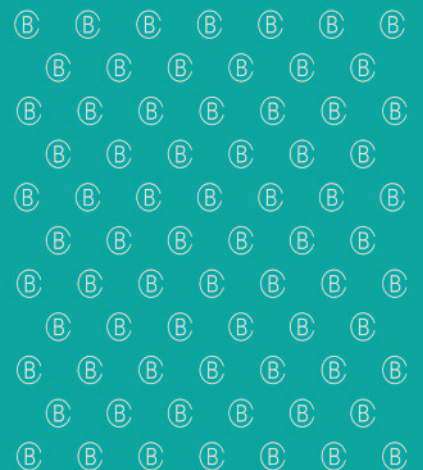
"Destacaria dos troballes", comenta Vicent Baydal. "La primera, encara que no certificada al cent per cent, és la probable vinculació entre el nom Bonrepòs i la devoció dels Civera, senyors que varen promoure el canvi de denominació en la dècada de 1430, per la Mare de Déu de la Llet, també coneguda com la Mare de Déu del Bon Repòs", explica. Altres dos raons semblen estar, però, darrere del canvi. D'una banda, a l'època semblava existir una tendència a utilitzar noms que evocaven benestar, de l'altra, es va

instal·lar un patíbul en les proximitats conegut com les Forques del Carraixet i sembla que no es desitjava que es relacionara el municipi amb aquest lloc. "El segon resultat que ressalte és la manera en què tant Ferran Esquilache com jo arribarem a una mateixa conclusió seguint camins molt diferents", continua. Si el primer, després d'analitzar urbanísticament Mirambell, va considerar que hi habitaven 14 famílies, el segon, en una llista fiscal del segle XV, va descobrir que eixe mateix número és el que apareixia al document.

Haver trobat que l'establiment de Mirambell va ser més tardà del que es pensava, sumat al canvi de nom per a referir-se a Bonrepòs, són les raons per les quals, abans de la investigació, les referències més antigues al poble es remun-aven a 1472, ja que en l'època anterior la localitat rebia el nom de Carraixet. La investigació ha permès retrocedir uns quants segles i ampliar el coneixement que els habitants del municipi tenen sobre la seua història. No es pot entendre el present sense conèixer el passat i ara, fills i filles de Bonrepòs i Mirambell, tenen un poc més clar quin és el seu origen. ■

BORRELL
Carns i Embotits

Av. Fernando el Católico N°1 P.23
MERCAT MONCADA
Tel. 695075798
www.carnsborrell.com

ENCREUAMENT DE CAMINS

Els peirons de l'Horta Nord

REDACCIÓ ENRIC PALANCA
FOTOGRAFIA MARIA ARBIOL

Peirons, creus de terme, creus pairals, monuments històrics mal compresos o oblidats esguiten la geografia de la nostra comarca.

Totes estes paraules per a denominar "creus de pedra" es consideren sinònimes encara que la seua tipologia suggereix diferències. En efecte, la creu de terme delimita o identifica un territori. El cas més identificatiu el trobem a la Creu Coberta d'Almàssera, un dels monuments gòtics millor conservats del nostre territori. Junt amb la Creu Coberta del carrer Sant Vicent de València i la Creu de Mislata, conforma les tres creus cobertes que delimitaven a l'Edat Mitjana el terme del Cap i Casal. No obstant això, els límits de la ciutat estaven més definits si observem amb atenció creus com les de Borbotó, Massarrojos, el Grau, Pinedo... Tot un conjunt de creus majors i menors demarcaven el terme, identificaven al seu propietari, afirmaven la seua confessionalitat i exhibien, amb la seua ri-

A L'EDAT MITJANA, UNA CRUÏLLA DE CAMINS ERA UN SENYAL DE FE QUE HAVIA DE PROTE- GIR-SE AMB LA PRESÈNCIA DEL SIGNE DE LA CREU

quesa constructiva, el poder de la comunitat que les manava erigir.

Dins la tipologia de les creus trobem els peirons o creus pairals, paraula que etimològicament significa "fet en pedra". Igual que la creu de terme, també és un símbol de la comunitat al seu territori. Això no obstant, si parem atenció a les creus de terme de la nostra comarca, no sempre indiquen límit o frontera. Més comú del que sembla, els peirons marquen l'encreuament de dos ca-

mins, que a l'Edat Mitjana tenien una significació simbòlica molt important: saber elegir entre dos o més opcions pot determinar l'èxit o fracàs d'una empresa vital. El món espiritual tenia una correspondència al món terrenal, i una cruïlla de camins era un senyal de fe que havia de protegir-se amb la presència del signe cristià per antonomàsia: la creu.

De sud a nord, explicada la cèlebre creu d'Almàssera i de les pedanies del nord, ens trobem la creu de les Sitges a Burjassot, peiró renaixentista d'excel·lent factura i estat de conservació. En realitat no es tracta sinó d'una creu de terme de la ciutat de València, puix el pati de Les Sitges era propietat de la ciutat i es feia servir com a magatzem de gra. A continuació tenim la creu de Godella, situada a la Plaça de Santa Magdalena Sofia. Esta creu protegeix el Camí Vell de Godella, actualment un camí rural. Com a molts casos es tracta d'una creu restaurada. El pas

del temps i sobretot la Guerra Civil varen esborrar bona part del patrimoni artístic. Els intents de restauració no sempre han comptat amb fonts històriques acurades o simplement s'ignoraren amb un esforç per esborrar ràpidament les conseqüències de la guerra.

Ens traslladem a Foios, a la Plaça de la Creu on sobreviu una magnífica creu gòtica que assenyalava el Camí Vell de Foios. El centre del poble no coincideix amb el de la creu ni tampoc el seu terme, altre exemple del sentit oblidat de la ubicació de cada creu pairal.

A Museros també podem contemplar una creu que marca l'encreuament de l'antic Camí Reial de Sagunt amb l'actualAVINGUDA de la Creu. La creu és tota de factura moderna, de pedra i orientada cap al centre del poble. A La Pobla de Farnals, enfront de l'església de Sant Josep tenim altre exemple de creu restituïda que marcava el Camí Vell del Puig i el mateix camí Reial conegut com la carretera de Barcelona, originàriament la Via Augusta romana. La creu original del 1729 donava nom al poble, conegut encara com La Creu. La seua restitució és aproximada, inspirant-se en la creu que guarda la porta del Reial Monestir de Santa Maria del Puig.

Seguint el camí vell ens detindrem a l'Ermita de Sant Jordi, monument que data del 1926 i que vol fer referència als caiguts durant la Batalla del Puig o d'Enesa als temps de la conquesta de Jaume I. El seu sentit res té a veure, per tant, amb el dels antics peirons.

En sentit contrari ens trobem a Rafelbunyol una creu barroca que marca l'encreuament de la Vereda Reial de Sogorb i el Camí Vell de Lliria. Està datada a l'any 1608. Com quasi totes les creus originals conservades, presenta per una part la figura del Crist i per l'altra la Mare de Déu. Esta creu, a més, té inscrites les indicacions de Rafelbunyol i El Puig en ortografia antiga. Seguint a Ra-

felbunyol, altra creu guarda la cruïlla del Camí Fondo i la Senda de les Deu. Esta creu ha patit més d'una intervenció sent la més recent aquella que ha desfet totalment el que quedava de l'antiga i l'ha substituïda per una nova d'inspiració gòtica sense relació amb la tradició valenciana.

Tenim a la nostra comarca testimonis d'un temps passat que revelen un món de relacions diferent de l'actual. Els habitants hortencs de hui fa molt que hem oblidat el seu valor i els hem equiparat a mobiliari urbà. En el pitjor dels casos, els peirons comarcals han sigut més una molestia que monuments. Curiosament, ens trobem en eixa cruïlla on podem decidir si seguir el camí de la desmemòria o el camí del retrobament. ■

M _ L T _ M _ R D _

XVII mostra de teatre novell
del 3 al 13 de juliol

escènia
Fois 2019

PROGRAMACIÓ

3 ESO TIENE SER MUJER ADRIÀS DE - Fanny Escrivà de Nadal DIMECRES Casa de Cultura / 22:30	4 VA COM VA (TORNAR A LES ARRELS) VA COM VA TEATRO (Alacant) DIJOUS Casa de Cultura / 22:30	5 RE CORDIS (VOLVER A PASAR POR EL CORAZÓN) ACTUPLUS (Huelva) DIVENDRES Casa de Cultura / 22:30
10 MOMBASA I EL DESPERTAR ADRIÀS DE - Fanny Escrivà de Nadal DIMECRES Casa de Cultura / 22:30	11 BENDITAS, TODO VIENE DEL CIELO EL PRIMO HORTIGADO (València Occidental) DIJOUS Casa de Cultura / 22:30	CONCERT BARRET JAZZ ENSEMBLE VALÈNCIA Terrassa Casa de Cultura / 22:30
12 TOURMALET LAPUS TEATRE (València) DIVENDRES Casa de Cultura / 22:30	13 MULIER MADALENA TEATRE (València) DISSABTE Passeig de l'Albereda / 22:30	

Activar les CURIOSITATS

La Setmana Inquieta de Vinalesa

REDACCIÓ **EDUARD RAMÍREZ**
FOTOGRAFIA **AJUNTAMENT DE VINALESA**

Cada dia som més conscients de la necessitat d'actuar per a conservar el planeta i contribuir-hi amb la nostra manera de viure. Com més va més, "pensar globalment i actuar localment" és un adagi que ens cal practicar. "No podem limitar-nos a parlar de sostenibilitat només uns dies a l'any, ens n'oblidem i a l'any que ve més. Ha de ser un treball constant, el medi ambient ens afecta tots els dies. Cal traslladar la crisi climàtica que ja estem vivint al dia a dia de les persones, és a dir, la sostenibilitat ha d'impregnar-ho tot a l'hora de comprar, menjar o moure's. Eixe és el repte, no hi ha

alternativa", afirma Xesco Martínez, tècnic de medi ambient i responsable de programar des de fa cinc anys la Setmana Inquieta de Vinalesa.

Aquesta iniciativa va nàixer en 2015 per a tractar temes de caràcter científic i ambiental. L'ajuntament pretenia concentrar en pocs dies activitats molt diverses, i segons el Diccionari Normatiu Valencià, la inquietud està relacionada amb la preocupació per problemes ètics, morals i intel·lectuals, amb la disposició a conèixer o mamprendre coses noves. "És una setmana frenètica. De fet, al llarg d'aquests cinc

anys hem organitzat des d'observacions astronòmiques, xarrades dissenyades sobre neurociència o etiquetatge alimentari a presentacions de llibres i tallers infantils. Així mateix, han tingut cabuda rutes ornitològiques, un *geocaching* per l'horta o projeccions de documentals a la fresca. Activitats per a públic de totes les edats", detalla Martínez.

Víctor Martínez Puchol, regidor de Sostenibilitat, destaca haver aconseguit que siga una cita consolidada en el calendari local, gràcies en part a la gran capacitat de comunicació de les persones convidades. "Enguany la Dra. Anna Lluch va encoratjar més de 200 persones en l'acte més multitudinari que hem tingut", diu, però per Vinalesa han desfilat altres divulgadors de primer nivell com Joan Carles Fortea (meteoròleg), Lola Raigón (enginyera agrònoma), Antonio Torres (exentrenador d'astronautes), Juan Antonio Raga (zoòleg), i Ferran Latorre (alpinista). Xesco Martínez rebla que han comptat amb "persones apassionades de la seua

Presentació del projecte 'Mussols' de la Societat Valenciana d'Ornitologia

«BUSQUEM TEMÀTIQUES QUE DESPERTEN LA CURIOSITAT DE LA GENT I QUE DONEN RESPOSTES, PERÒ COM DIU ALBERT EINSTEIN, EL MÉS IMPORTANT ÉS NO DEIXAR DE FER-SE PREGUNTES»

feina que comparteixen els seus coneixements amb molt d'entusiasme. Any rere any la resposta del públic va a més. El poble ja sap que al mes de maig o juny és la setmana de la ciència i del medi ambient. Ens agrada que les associacions formen part de la Setmana Inquieta, bé siga organitzant alguna activitat amb nosaltres o participant molt activament en les activitats plantejades”.

L'organització de l'oferta anual parteix d'un treball de pluja d'idees que a poc a poc pren forma en el departament municipal de medi ambient. Martínez comenta com l'experiència els ha ajudat a millorar la tasca tècnica, doncs “amb els anys hem detectat quins són els assumptes que interessen més als vinalesins i vinalesines, de forma que hem anat adaptant els continguts. Busquem temàtiques que sobretot despertin la curiositat de la gent i donen respostes, però com diu Albert Einstein, ‘el més important és no deixar de fer-se preguntes’”. A més de les conferències i les activitats pràctiques dirigides a les escoles, han ofert tallers d'agrocompostatge, han tingut la nit de les rates penades, han acollit en Vinalesa pollets d'òliba, han conscienciat sobre el valor de mantindre l'horta i sobre el control natural de plagues... De la diversitat que estimula les curiositats n'han fet bandera. “La Setmana Inquieta és una finestra fantàstica per a apropar al poble la biodiversitat que ens envolta o que fan els científics. És im-

portant que la societat sàpiga que hi ha gent que es dedica a investigar els efectes sobre la salut de la contaminació lumínica o que treballa perquè els ninots de les falles siguin d'uns materials menys tòxics. Estem parlant de gent que des de diversos àmbits ens ajuda a millorar la nostra qualitat de vida”, completa Martínez.

Altres propostes a l'Horta Nord

En la mateixa línia de Vinalesa han sorgit els darrers anys convocatòries semblants, com ara “Rocafort en Verd”, “Dinàmica” en Albalat dels Sorells, “Setciències” de Meliana o les activitats de l'Oficina de Sostenibilitat Local de Burjassot, que recentment ha publicat la revista “Medi ambient i sostenibilitat”. Són alguns exemples de la consciència que guanyem sobre la nostra responsabilitat cap a un planeta que no té recanvi, i que ens marca les condicions de vida equilibrada. Les iniciatives locals faciliten l'extensió de la consciència ambiental, que contribueix a fer saó del canvi de mentalitat imprescindible. ■

ALBALAT DELS SORELLS GUANYA AIRE NET

REDACCIÓ JORGE PÉREZ
FOTOGRAFIA AJUNTAMENT D'ALBALAT

**EL MUNICIPI REP
UN PREMI A LA
MILLOR INICIATIVA
ESTATAL CONTRA
LES EMISSIONS
CONTAMINANTS AMB
L'ESTRATÈGIA
'ALBALAT 0,0'**

Pensa global, actua local. D'aquesta manera, des d'Albalat del Sorells es treballa per a realitzar accions concretes al poble que contribuïsqen a frenar el canvi climàtic. Una sèrie d'iniciatives que poden servir d'exemple per a altres municipis de la comarca i que, de moment, ha estat motiu perquè Albalat haja sigut reconegut amb el Premi X Aire Net per ser la localitat d'Espanya de menys de 100.000 habitants amb un projecte més compromés per millorar l'aire que respiren els seus veïns, especialment gràcies a la seua estratègia 'Albalat 0,0'.

El guardó, que entrega la Plataforma X Aire Net formada per empreses, organitzacions professionals i científiques de l'entorn mediambiental, suposa un reconeixement als ajuntaments pioners a desenvolupar accions de millora de

Vehicle elèctric de
l'Ajuntament d'Albalat
i punt de càrrega

la qualitat d'aire, plans de mobilitat sostenibles i iniciatives que reduïsqen la contaminació atmosfèrica. Així, en la categoria de ciutats de més de 100.000 habitants, la selecció ha estat Bilbao.

El jurat, format per investigadors de prestigi i associacions professionals vinculades al medi ambient, ha valorat que Albalat, malgrat la seua menor població en comparació amb la resta de candi-

datures, ha desenvolupat accions que demostren que ser una localitat xicoteta "és perfectament compatible amb la protecció de la salut dels seus veïns i veïnes mitjançant la millora de la qualitat de l'aire", expliquen des de l'organització. La cerimònia de lliurament tindrà lloc a Albalat després de l'estiu.

Xesco Martínez, tècnic de medi ambient d'Albalat, afirma que aquest reconeixement "reforça el

projecte del poble amb l'entorn i amb els veïns". "Ens ajuda a continuar desenvolupant accions per a reduir emissions contaminants i recuperar l'espai públic per a la ciutadania. La nostra prioritat són les persones", comenta.

Una estratègia transversal

'Albalat 0,0' és una estratègia impulsada a la fi de 2017 per la regidoria de medi ambient amb la intenció de reduir les emissions contaminants en el municipi. El projecte es basa en generar mesures de transició energètica cap als recursos renovables, impulsar la mobilitat sostenible i segura, a més de desenvolupar accions per a millorar la salut i fomentar la participació i la conscienciació ciutadana en el projecte.

En aquest sentit, el ple municipal va aprovar recentment licitar un contracte perquè els equipaments municipals i l'enllumenat públic funcione amb energia 100% renovable, "la qual cosa suposarà deixar d'emetre a l'atmosfera 297 tones de CO₂ cada any", expliquen des del Consistori. A més a més, els habitatges amb plaques fotovoltaïques poden obtenir bonificacions de fins al 50% en l'IBI i els vehicles

elèctrics i menys contaminants beneficiar-se de reduccions en l'impost de circulació.

Dins del projecte, una altra de les iniciatives més importants per afavorir la convivència veïnal ha sigut la recuperació d'espais públics com la reurbanització i l'ampliació de voreres del carrer Major, juntament amb la limitació de velocitat de circulació de 30km/h en tot el poble.

Punts de mesura de NO₂

'Albalat 0,0' ha suposat també la instal·lació de 14 punts de mesura de NO₂ (diòxid de nitrogen) repartits per tot el municipi. El tècnic de medi ambient explica que "és una eina molt útil per a conèixer els punts crítics i on hem d'actuar". No obstant això, segons les dades registrades durant els últims mesos, la presència de NO₂ al poble, el gas que principalment emeten els automòbils i que més afecta a la salut pública, està en nivells al voltant dels 25 µg/m³, lluny dels 70 µg/m³ que poden respirar-se en diverses zones de València ciutat amb alta densitat de trànsit de cotxes.

Les mesures assenyalen diferències importants entre les zones peatonals i la resta del nucli

urbà que suposen arguments perquè Albalat fomenti els desplaçaments a peu o en bici. "Disposem també de mesures anteriors a la pacificació del trànsit del carrer Major, la qual cosa ens permetrà comparar la qualitat de l'aire després de la intervenció", apunta Martínez.

Energies renovables

Cada any s'instal·laran 5 kW de plaques fotovoltaïques o aerogeneradors per a fomentar l'autoconsum i el balanç net als equipaments públics. També s'impulsaran activitats per a lluitar contra la pobresa energètica. Mentrestant, continuaran les iniciatives de divulgació com ara 'Dinàmica', fira sobre medi ambient i comerç de proximitat, que el passat octubre van visitar 4.000 persones per a participar en tallers i xarrades entorn les energies netes, la mobilitat elèctrica i el consum responsable. ■

L'HORTA

REDACCIÓ MANUEL REGIDOR
FOTOGRAFIA NITRATO DE CHILE

CAP PER AVALL

NITRATO DE CHILE I LA MANCOMUNITAT DEL CARRAIXET ORGANITZEN EL II CERTAMEN DE COMPOSICIÓ 'HORTA SONORA'

Aribar a casa de l'institut, berenar i marxar al conservatori. Tornar més tard i fer els deures aprofitant les dos hores lliures abans de sopar: a la nit hi ha assaig de la banda i cal planificar bé el temps. Aquesta podria ser la rutina de qualsevol jove d'un poble de l'Horta. És terra de músics i músiques i les agrupacions d'aquest tipus són presents a tot arreu. Infants i persones adultes; intèrprets professionals i amateurs; tots i totes, per amor a l'art, es reunixen per a fer música amb un compromís que troba verbalment la seua màxima expressió en la frase "no puc, tinc assaig".

Així, l'horta sona a l'aigua de la séquia però també a les bandes i colles de música. Per segon any, el col·lectiu de dinamització cultural Nitrato de Chile, amb la col·laboració de la Mancomunitat del Carraixet i dels ajuntaments que constitueixen l'entitat (Alfara, Bonrepòs i Mirambell, Foios i Vinalesa), ha promogut l'exploració de les capacitats inspiradores de la comarca a través d'Horta Sonora.

Amb aquesta iniciativa, s'han atorgat 4 beques per a la producció de peces sonores d'avantguarda que utilitzen l'horta com a element de creació i estiguen interpretades per agrupacions dels pobles de la Mancomunitat.

Els concerts de les obres seleccionades se celebraren els dies 11 i 18 de maig. Malgrat que estava previst que ambdues cites es realitzaren a les proximitats de l'Alqueria del Pi, edifici emblemàtic de l'horta emplaçat entre Vinalesa i Bonrepòs i Mirambell, la pluja va obligar a traslladar l'acte a un espai interior.

Quatre visions

Pere Vicalet és l'autor de "L'esclat dels Sòroells", una de les peces becaades. El títol, una referència al municipi d'Albalat dels Sorells, juga amb aquest nom. L'alba és l'explosió del dia, l'inici; el soroll es definix com el so no harmònic. Aquesta lectura dona una pista sobre allò que presenta l'obra, dividida en quatre parts que modulen, tal com resumix el

compositor de l'obra, "del ritme a la freqüència i de la consonància a la dissonància".

L'autor la definix com una "acció sonora pedagògica". Per un costat, perquè la va interpretar la Banda Juvenil de la Societat Renaixement Musical de Vinalesa; per l'altre, perquè fomenta experimentar amb sonoritats diferents de les habituals. "Als assajos vaig impartir classe perquè els joves entengueren què havien de fer i després exploràvem com aconseguir-ho", relata el músic, qui assegura que, malgrat haver treballat amb una banda prèviament, la iniciativa li ha permès fer servir noves metodologies.

"L'horta, la nostra terra", de Joan Gómez Alemany, va ser una altra de les obres seleccionades. Com l'anterior, inclou elements electrònics, una tendència general de totes quatre. Un dels seus intèrprets és també una banda juvenil, la de Bonrepòs i Mirambell en aquest cas. "El coneixement musical augmenta amb l'experiència, però el treball pot ser sempre interessant" explica Joan en referència als joves instrumentistes. "En limitar el llenguatge, l'enriquim, ja que amb poc has d'intentar fer el màxim perquè la peça no siga avorrida".

"Volia descontextualitzar a les bandes", conta el compositor. "Colpejar la flauta amb la palma de la mà en la part on es posa l'embocadura" o "introduir la canya de la dolçaina en les trompetes" són algunes de les indicacions que apareixien a la partitura. A més de la banda, l'obra estava interpretada per la colla de dolçaines i tabals "La Brama", establida al mateix municipi. La dolçaina és, de fet, l'actor principal i l'autor definix la seua producció com una "reflexió de la sonoritat d'aquest instrument",

que extrapola a la resta.

"Roig és l'esforç del llaurador, de les seues mans, de l'animal que mor o del cel de l'hivern", comenta David Sallers, un altre dels compositors participants. "Roig" és, també, el nom de la peça composta per ell i Daniel Molina junt amb l'enginyer de so Ramir Martínez. La idea era "portar la música electrònica a una banda tradicional", exposa. La integració d'aquests dos elements representa a eixe home de camp —encarnat en un element molt tradicional com és la banda— que fa música al poble. Eixa persona rural podria semblar menys intel·lectual, però la pràctica d'una activitat mental com la música demostra que aquesta és una falsa concepció, que queda expressada amb la perfecta fusió de la banda i l'electrònica, un tàndem que il·lustra aquesta dualitat.

La quarta de les obres becaades va ser "Jericó per a 150db", d'Agnès Pe. La peça, que pren el nom de la Batalla de Jericó, un passatge bíblic en què s'utilitza el so com a arma, està creada per a interpretar-se a 150db, un volum que supera el límit de 120db, a partir del qual el soroll produeix dolor.

La composició va estar interpretada per la colla de dolçaines i tabals

Pepe Palau de Foios i incloïa també elements pirotècnics o el so d'una botzina. "No hi ha cap jerarquia", exposa l'autora. "Es dona la mateixa importància, per exemple, a la dolçaina que a la pirotècnica". La parella formada pels petards i el tabal i la dolçaina encarna a la perfecció l'esperit d'Horta Sonora: dos elements arrelats al folklore es combinen, es descontextualitzen i junts produeixen una peça musical d'avantguarda que clarament es nodrix de la tradició.

Invertint maneres

Agnès va donar-li la volta a la manera en què generalment treballa. "Normalment partisc de sons que modifiqui digitalment, però aquesta vegada comencí de zero i vaig crear una partitura, igual que ho faria una compositora a l'ús", concreta. Com als vídeos amb què Nitrato de Chile va promocionar Horta Sonora, en què se succeïen imatges de l'espai agrícola posades cap per avall, l'artista va invertir la manera de fer la seua feina. D'això es tracta precisament: Horta Sonora va convidar un any més a públic, intèrprets, compositors i compositores a mirar des d'una perspectiva diferent de l'habitual i per segona vegada el certamen va aconseguir pagar-li la volta a l'horta. ■

mancomunitat
CARRAIET

Turisme
CARRAIET

ALFARA
del PATRIARCA

Ajuntament de
Bonrepòs i Mirambell

Ajuntament
de Foios

Ajuntament
de Vinalesa

Amb la
cultura
dels nostres pobles

A Foios BUFEM tots junts

REDACCIÓ REMEI PÉREZ
FOTOGRAFIA REMEI PÉREZ, CENTRE ARTÍSTIC
MUSICAL DE FOIOS

Vicent Murgui va nèixer a Casinos. Des que recorda ha estat vinculat a la música. Als 7 anys ja tocava a la banda del seu poble, i des d'aleshores, la música ha sigut una bona companya de viatge. La seua vida professional ha estat vinculada a l'empresa de material elèctric "Gardy". Vicent feia tornos de matí o de vesprada a la fàbrica, i quan acabava la jornada, es dedicava la seua passió: "la música". "Als 13 anys va morir el meu pare, i la vida ens va canviar. Teníem família a Foios, i ens vam traslladar fins ací. Un cosí del poble em va animar a entrar en la banda del Centre Artístic Musical, "La CAM". Em van oferir tocar el saxo tenor, i

fins ara. Sóc el més major, i estic molt feliç dins d'esta colla". A més ara els foiers estan d'enhorabona. Acaben de guanyar el Certamen de Bandes de la Diputació de València en la secció especial sota la direcció del mestre José Martínez Colomina. Interpretaren l'obra obligatòria "1889 la Filharmònica", de José Salvador González, "El jardí de les Hespèrides" de José Sùñer i el pas-doble "Maria Teresa Medina" de Javier Artés.

"Som un equip molt faener. Des dels més joves que tenen al voltant de 14 anys, als més majors com jo, que en tinc 81. Els xiquets estan estudiant, però busquen temps per a tocar. A la banda som gent de pa-

raula. Vull dir que qui falta a un assaig, o a un concert, és per un motiu important, no perquè no li abellís eixir de casa. Ens ho prenem de debò, encara que per a la majoria és una afició", detalla Murgui.

Afició i professió. El duet perfecte
Vicent Lacruz és el cap de corda dels saxos tenors. Es dedica professionalment a la música. Com la resta de companys, està molt satisfet pel premi que acaben d'aconseguir.

"Les obres eren complicades, perquè participàvem en especial. Hi havia molt de nivell entre els artistes. Hem assajat molt, però ha pagat la pena. Encara que nosaltres toquem per devoció, i som com una família, a la que li agrada reunir-se. Les nostres agendes personals sempre estan organitzades al voltant de la banda. És a dir, que si jo tinc assaig els dimarts i divendres, açò és sagrat, si no és que sorgeix alguna cosa molt important, però "molt, molt" important ha de ser", riu Vicent. Rafael Àngel és un altre saxo tenor, i mou el cap en sentit afirmatiu quan escolta les paraules de Lacruz: "És veritat. Estem enganxats! Jo vaig començar a estudiar música a l'escola, però no pensava mai que acabaria en una banda. Fa uns 10 anys que m'apunti

Vicent Murgui i Lupe Marco

a l'escola d'adults i comencí a tocar el saxo. A poc a poc li vaig trobar el gust, i des de fa 3 que estic a la CAM. Una gran decisió! És una part molt important de la meua vida. Hem guanyat ja uns quants premis, i el de la Diputació ens ha fet molta il·lusió. Ara, a continuar treballant. D'ací a dos anys és el centenari de la nostra entitat, i ja estem pensant a presentar-nos al "Concurs Internacional de Bandes", que se celebrarà a València, però ja vorem. Encara ha de ploure molt..."

L'alegria es respira a l'ambient de la sala del Centre Musical, on fem l'entrevista. La presidenta Lupe Marco somriu mentre sent parlar els músics. "És que jo estic molt pagada amb la banda. Els veig com s'esforcen, i premis com aquests són una gran recompensa. L'altre dia em va tocar a mi arregar el

guardó, i no podia deixar de plorar. Les llàgrimes em van caure des que vaig escoltar les primeres notes del pasdoble que van interpretar. Dir que estava emocionada, és poc", expressa Lupe.

És la primera presidenta de la banda des que es va fundar l'any 1921. "El meu pare era soci, però a les dones, fins a quasi els anys 80, no ens deixaven fer. Quan vam poder, la meua mare, les meues germanes i jo, ens vam associar. A poc a poc, les dones anàrem fent camí,

fins ara, que hi ha una dona presidenta."

El Musical, com se'l coneix popularment, ha sigut testimoni de moltes històries. Ha sobreviscut a les diferents èpoques i situacions socials, fins hui que és un referent a Foios i al món de la música valenciana. Actualment té més de 800 socis i sòcies i una escola amb més de 160 alumnes. Sense dubte els queden moltes partitures per tocar i molts premis per guanyar. Endavant, bufadors! ■

La banda al complet al Palau de la Música de València

Construiré mil ponts mil vegades, sols per estar amb tu

www.sempreteua.com

GENERALITAT
VALENCIANA

SEMPRE TEUA

La teua llengua

La música, com qualsevol manifestació cultural, beu de la diversitat, de tradicions que, com els acrílics, es mesclen per a donar lloc a noves tonalitats. Els carrers de Nova Orleans ja sonaven a jazz a principis del segle XX, quan els negres procedents de diferents indrets d'Àfrica, un dia portats a Amèrica com a esclaus, havien començat a combinar els seus ritmes propis amb els de les estructures harmòniques europees. Eren noves melodies i, com moltes altres creacions d'eixa terra, varen creuar l'oceà amb el pas dels anys, igual que un dia ho feren en direcció oposada els colors que serviren de base. El jazz, desenvolupat a través de ments i folklores originàriament forans al lloc on va nèixer, es troba, avui dia, també als nostres carrers.

Malgrat la distància cultural entre el context en el qual es va desenvolupar aquest gènere i el de l'actualitat en l'Horta, Gothejazz, un festival centrat en aquest estil, tindrà lloc per setè any entre els

dies 27 i 30 de juny a Godella. "Celebrem l'esdeveniment a Vila Eugènia, un edifici clau culturalment en la localitat que acull actes habitualment i que, per això, resulta pròxim", explica Tatiana Prades, regidora de Cultura de l'Ajuntament del municipi, entitat organitzadora. Si l'elitisme és un tret que molta gent relaciona amb aquest gènere, al Gothejazz l'ambient és relaxat i tant veïns i veïnes com persones de fora del municipi han omplert l'espai edició rere edició fins a haver consolidat la proposta.

Un poble on sona jazz

La Big Band de la localitat va nèixer en 2012, un any abans que arrancara el Gothejazz, i és un dels conjunts que constitueixen el Casino Musical de Godella. L'agrupació actua al festival des de la primera edició i ho tornarà a fer en la d'enguany amb un monogràfic format per temes de José Luis Granell, el saxo alt principal.

Amb un caràcter essencialment

amateur, però amb un nivell professional, la banda realitza, com l'esdeveniment, una tasca de difusió d'un estil amb el qual moltes vegades el públic general no està familiaritzat. Des del punt de vista de Manolo Valls, director de la formació, "el jazz, com la música clàssica, no és tan senzill d'escoltar perquè potser cal parar més atenció i molta gent ho vol tot fàcil". Creu que és una música prou desconeguda "perquè no és la que està de moda, la que sona als mitjans". "La indústria musical no li dona tants diners com al reggaeton, i això mateix passa amb la majoria d'expressions artístiques que no són extremadament simples", afegeix el mestre.

En té, però, particularitats que atrauen, agraden i fidelitzen. "És música més moderna que la clàssica", explica Manolo. "Si pensem en els grans creadors de jazz, salvant les distàncies, veiem que tenen una manera de pensar més similar a la nostra, perquè són

persones del segle XX i no del segle XVIII", conta. "Les grans obres de la música clàssica estan compostes per persones d'una altra època, d'una societat molt distinta, un fet que no els resta gens de valor, però que fa que tal volta no resulten tan properes", especifica Valls. Més encara, inherent al jazz es troba la improvisació, màxima expressió de la llibertat musical. "És com la societat, que ara és més lliure que en el passat", opina. Sense oblidar, a més a més, que "sense el jazz no existiria, per exemple, el rock"

En clau femenina

En l'edició del 2018 varen ser Nina Dinamita & The Swing Milician i Rachel Therrien; en la d'enguany, Les Femmes. "Intentem posar en valor la figura femenina i busquem artistes i grups que tinguin dones al capdavant", conta Tatiana Prades. Laura Navarro, veïna d'Alfara, és la flautista de Les Femmes, un grup format per 4 dones que actuarà en la jornada inaugural. "A la gent li sorprendrà com un instrument com el meu, molt lligat a la música clàssica, té un ús important també en el jazz", conta. Malgrat la mancança d'instrumentistes femenines de referència en aquest estil,

Laura observa que creix la inclinació per tocar música d'arrel jazzística. Tanmateix opina que l'empoderament, més present avui en dia, pot marcar un punt a favor. "Saber que el grup està format per quatre dones que fan jazz potser atraga el públic", expressa.

Laura explica que el seu "no és un jazz pur difícil d'entendre". Així, la formació interpreta durant les actuacions peces de Claude Bolling, que uneixen l'estil clàssic amb el jazz. D'igual manera que una sèrie de confluències donàren com a resultat un nou gènere musical als Estats Units, els sons continuen convivint amb altres, contagi-

se. La cultura és viva i muta, de vegades es tanca, i d'altres s'obri. També viatja. Gothejazz és un exemple de tots eixos processos.

A més de la "Big Band" del Casino Musical de Godella, que actuarà el 30 de juny, i les "Femmes", que ho faran el dia 27, la programació inclou a "Le Dancing Pepa Swing Band" en la segona jornada, a David Pastor en la tercera i es completa amb l'activitat "Jazz for children", una funció gratuïta adreçada als més joves que se celebrarà durant el matí de l'últim dia i a la qual podran escoltar-se melodies amb què xiquets i xiquetes estan ben familiaritzats. ■

GOTHEJAZZ FESTIVAL DE JAZZ DE GODELLA				
LES FEMME	LE DANCING PEPA SWING BAND	DAVID PASTOR	JAZZ FOR CHILDREN	BIG BAND CASINO MUSICAL GODELLA
22:30 h JARDINS DE VILLA EUGENIA	22:30 h JARDINS DE VILLA EUGENIA	22:30 h JARDINS DE VILLA EUGENIA	12:00 h JARDINS DE VILLA EUGENIA	20:30 h JARDINS DE VILLA EUGENIA

Del *boom* del turisme familiar a la diversificació de l'oferta

MOLT MÉS QUE SOL I PLATJA A LA POBLA DE FARNALS

REDACCIÓ MIREIA CORACHÁN
FOTOGRAFIA ALAMIDA

Fa ja més de mig segle que es desenvoluparen els primers projectes d'urbanització al litoral de La Poble de Farnals. La proximitat de les platges del municipi amb València i l'auge del turisme de sol i platja van ser dos factors decisius a l'hora de projectar el nucli principal d'aquesta zona costanera que encara conserva el sabor d'eixa època. L'augment dels salaris i la reducció de la jornada laboral van fer possible eixe miracle que abans estava vetat per a la classe treballadora: passar unes vacances familiars al costat de la mar. Els primers estiuejants de la platja de La Poble de Farnals venien principalment de València, just quan l'arribada dels 600 i altres utilitaris feien realitat per a algunes famílies prescindir d'aquell nostàlgic tramvia a la Malva-rosa, que era fins aleshores la forma en què els valencians podien gaudir de la seua platja, tan pròpia com llunyana.

Arrancava el boom turístic tardofranquista. Famílies senceres es desplaçaven des del cap i casal per disfrutar dels seus llargs estius, que coincidien amb les vacances escolars. La Poble de Farnals no ha sigut mai el típic poble turístic, hotel i superpoblat. Durant dècades, aquest municipi ha encarnat el model clàssic de turisme familiar, un estil d'estiueig vinculat a l'ús i

goig dels residencials d'apartaments, amb una forma de vida característica: veïnes i veïns jugant un dominó a la fresca, tovalloles de tota mena penjades als balcons, joguets acolorits oblidats a la piscina, joves tombats sota l'herba dels jardins en les llargues vesprades d'estiu o estridents disco-mòbils sonant fins a la matinada.

Però enfront d'aquesta imatge estereotipada, l'Ajuntament de La Poble de Farnals ha apostat per oferir una alternativa que enriqueix el popular model de sol i platja. El festival d'arts escèniques Artalamar, que ha celebrat aquest mes de juny la quarta edició, reflecteix a la perfecció aquest nou esperit de diversificació de l'oferta tradicional.

En aquesta línia, dins el parai-gua de la Fira d'Estiu, el consistori defineix una programació cultural

**LA POBLA DE
FARNALS HA
EVOLUCIONAT DES
DELS TEMPS DELS
BEATLES I
LA MINIFALDA
ADAPTANT-SE A LA
DEMANDA D'UN
OCI DIFERENT**

i d'oci amb propostes atractives per a un públic de totes les edats. Concerts, cinema a la platja, animació teatral, espectacles de circ, clown, òpera, humor o acrobàcies, música en directe, ball, activitats infantils i esportives, fires comercials o mercats temàtics són algunes de les opcions. Totes aquestes activitats tenen lloc als tres focus més actius de la zona: la platja Nord, la plaça de les Corts Valencianes i la platja Poble Marina (antiga Platja Sud).

La platja Nord ha tornat a aconseguir aquest any 2019 la Bandera Blava, que certifica la qualitat de l'espai quant a l'estat de l'aigua, la informació i educació ambiental, la seguretat, els serveis, l'accessibilitat i les instal·lacions. A més, segons es desprén de les anàliti-ques realitzades periòdicament, la qualitat de l'aigua ha sigut excel·lent, no sols a la Platja Nord, sinó també a la Platja Poble Marina, recentment reconeguda i desafectada del port esportiu, un fet que permetrà sol·licitar certificacions com la Bandera Blava i altres reconeixements d'accessibilitat i qualitat mediambiental, com ara la Marca Q. La platja Sud no estava definida com a zona de platja, malgrat que el consistori presta els ma-

teixos serveis que en la platja Nord i, a més, és especialment adequada per a famílies amb xiquets, en estar annexa a Poble Marí, segon port esportiu de la província. També Poble Marí ofereix una àmplia gamma de serveis molt prop de la zona d'amarres: farmàcia, centre mèdic, oficina de correus, comerços, accés directe a la platja, restaurants, taxi, autobús, vigilància nocturna, piscina *chill out* durant l'estiu, escoles de submarinisme, surf i anglès o els clubs de pesca, regates i kayaks.

Però si després de tantíssima activitat, les persones visitants i residents necessiten un merescut descans, es poden relaxar mirant el cel en l'*sky bar* de l'Hotel Meraki, premi a la innovació turística de la Comunitat Valenciana. De cara a aquest estiu, Meraki ha organitzat les 'Nits a la lluna de La Poble', un menú-experiència gastronòmica amb maridatge de vins, còctels i música.

Respecte de l'oferta privada, la regidoria de Turisme ha volgut descentralitzar el nucli d'activitat co-

mercial, agrupat al voltant de les platges Nord i Sud, la plaça de les Corts Valencianes i el port. Una de les principals accions per ampliar l'àrea comercial ha sigut la peatonalització d'una de les avingudes més transitades de la localitat, el carrer Caravel·les, transformant-lo en un espai atractiu per al comerç, el turisme i l'oci, sectors que es poden anar obrint a altres barris.

És evident que el paisatge, els escenaris i la foto fixa d'aquesta postal, canvien amb el pas dels anys, una transformació que al litoral es fa encara més palpable. La Poble de Farnals ha evolucionat des dels temps dels Beatles i la minifalda, adaptant-se a la demanda d'un oci diferent, a les noves necessitats socials i formes de consum, sense renunciar a la projecció internacional d'uns efectes que revertiran en la imatge positiva del poble a mitjà i llarg termini. Però malgrat això, La Poble no ha perdut l'essència i el sabor de sempre: parlar hui d'aquesta platja encara és per a molts de nosaltres recordar els estius de la infantesa a l'apartament dels iaïos, i serà per a les noves generacions el lloc on retrobar la felicitat, la joventut i la divisió compartida. ■

Bajo la Luna de la Poble

VIVE UNA EXPERIENCIA GASTRONOMICA
ACCESO EXCLUSIVO AL SKY BAR.
LA MEJOR MÚSICA CHILL OUT
RESERVA TU NOCHE MAS ESPECIAL EN:
eventos@sweethotels.com
90.00 por comensal

MERAKI
BEACH HOTEL - RESTAURANT - SKY BAR

**Verano es
PobleMarina**

Plaza de las Cortes Valencianas, s/n - Playa Poble de Farnals - T. 961 46 32 23 - www.poblemarina.es

EL GUITARRISTA ENRIC GIRALT PRESENTA "MANOUCHE MANOUCHE"

La cerveseria Antull de Montcada va acollir en abril la presentació de "Manouche Manouche", el disc del guitarrista de Benifaraig Enric Giralt. El músic és un apassionat del jazz manouche o gypsy jazz, estil popularitzat a Europa als anys 30 pel mestre gitano Django Reinhardt. Després d'haver estudiat els secrets i tècniques d'aquest gènere, Giralt presenta la seua primera gravació basada en aquesta música. Al directe va estar acompanyat per Paul Candau a la guitarra i Carlos Rubio al contrabaix, banda amb la qual realitza els concerts de presentació.

LA BANDA DEL CASINO MUSICAL DE GODELLA COMPLIX 200 ANYS

La presentació del Bicentenari de la Banda del Casino Musical de Godella es va celebrar el passat 14 de juny als jardins del Centre d'Art Vila Eugènia. L'esdeveniment, que va comptar amb la participació de l'agrupació musical, va servir per a inaugurar l'exposició "Més que música", una mostra col·lectiva formada per peces d'artistes del municipi que es pot visitar fins al 28 de juliol. El 25 de juliol a les 19.30 hores, la banda oferirà un concert al Palau de la Música de València.

LA CULTURAL OBRI LES SEUES PORTES

La Cultural és un nou espai de participació ciutadana i transformació social ubicat a Montcada. Sorgit de l'Associació A.MUN Montcada, es va inaugurar el passat 31 de maig amb una presentació en què es va parlar dels principis que regiran les seues accions, entre els quals es troben la defensa de l'aplicació de la Declaració Universal dels Drets Humans o la protecció del medi ambient. La instal·lació de l'exposició "Una altra escola: mestres, republicanes i valencianistes", que es pot visitar fins al 31 de juny, és la primera activitat programada.

LA POBLA DE FARNALS CELEBRA LA QUARTA EDICIÓ D'ARTALAMAR

La Platja de la Pobla de Farnals va ser l'escenari de la quarta edició del festival d'arts escèniques Artalamar entre els dies 14 i 16 de juny. La iniciativa, organitzada per la companyia de teatre local Impronenas i la regidoria de Cultura de l'Ajuntament de la localitat, està dissenyada per a apropar a veïns, veïnes i visitants noves propostes artístiques de teatre de carrer. Així, diferents companyies visitaren el municipi per a mostrar els seus espectacles de teatre, circ, tiel·les, improvisació o música en un cap de setmana en què es varen oferir activitats molt variades a persones de qualsevol edat.

SANT VICENT FERRER: DE LA REALITAT AL MITE

El catedràtic de la Universitat de València Vicent Josep Escartí va visitar Montcada el 30 de maig on va oferir la conferència "Sant Vicent Ferrer: de la realitat al mite". L'acte va estar organitzat per l'Agència de Promoció Lingüística Aviva Montcada amb motiu de la celebració de l'any de Sant Vicent, promogut per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, iniciativa en què es vol promocionar la seua tasca de literat. Així, durant la sessió es va fer un repàs de la vida del personatge i es varen tractar les diferents facetes d'escriptor, sant, predicador o polític.

FOIOS CELEBRA LA FIRA GASTRONÒMICA 'BENCUI'

La quarta edició del Bencuit, la fira gastronòmica de Foios, es va celebrar entre els dies 7 i 9 de juny. Tapes, tasts de vins i cerveses, tallers, teatre i música en directe varen formar part de la programació d'una iniciativa que no ha deixat de créixer en aquestos quatre anys. L'esdeveniment, al qual participaren un bon grapat de negocis locals, és un bon exemple de la qualitat dels productes i els locals de restauració de la comarca.

» MÚSICA

BURJASSOT

27 de juny
21 hores
Casa de la Cultura
"THE WATERBOYS"

GODELLA

27-30 de juny
21 hores
Vila Eugènia
GOTHEJAZZ
Festival de Jazz de Godella

PUÇOL

12 de juliol
22.30 hores
Plaça Rosa dels Vents
"PÚRPURA PANSÀ"
Concert de jazz

EL PUIG

17-21 de juliol
22.30 hores
Diferents ubicacions
JULIOL MUSICAL
Amb concerts de Mariola Membrives, El Diluvi i l'espectacle 'Botifarra a Banda'

ALFARA

Tots els divendres de juliol
Plaça de l'Església
"JULIOL A LA FRESCA"
Concert de Swingin Affaig, Gent del Desert, Ministrils Valencians i Amazonians

» TEATRE

FOIOS

3-13 de juliol
Festival de teatre novell
"ESCÈNIA"

LA POBLA DE FARNALS

4 de juliol
12.00 i 18.00 hores
Platja Nord
"ESCAFANDRES"
Ameba Teatre

ALBALAT DELS SORELLS

5 de juliol
22.30 hores
Parc de l'hort
"MUT"
Barana Teatre

LA POBLA DE FARNALS

11 de juliol
20.00 hores
Plaça de les Corts
"EL GRAN ZAMPANO"
La Troupe Malabó

PUÇOL

14 de juliol
20.00 hores
Plaça Rosa dels Vents
"MÜLLIER"
Maduixa Teatre

LA POBLA DE FARNALS

18 de juliol
20.00 hores
Plaça de les Corts
"EL CHOU"
La Finestra Nou Circ

ALBORAIA

6-20 de juliol
19.30 hores
Diferents ubicacions
"FESTIVAL CLAP CLAP"
Teatre de carrer, circ, música, balls i titelles

» MÉS PROPOSTES

HORTA NORD

31 de juny, 20 de juliol, 31 d'agost i 7 de setembre
CICLE DE CINEFÒRUM ANTIFEIXISTA
Organitzat per l'Ateneu de Montcada, Socarrel, Ca Bassot i l'Horta Nord Antifeixista

AV. MEDITERRÀNIA, 5.
MONTCADA

DIMECRES A DIUMENGE,
A PARTIR DE 18.30H

Cerveseria Antull
 @cerve_antull
 @elgatdelantull

Les Arts Volant
2019

Bastià i Bastiana

de W.A. Mozart

JUNY

29 DS 22:30h ALBAIDA

JULIOL

4 DJ 22:00h LLOSA DE RANES

5 DV 22:30h LLOMBAI

7 DG 22:00h CHELLA

10 DC 22:00h MACASTRE

11 DJ 22:00h ALZIRA

12 DV 22:30h SOLLANA

13 DS 22:30h CHULILLA

18 DJ 22:00h POBLA DE VALLBONA

19 DV 22:30h SENYERA

20 DS 22:30h SILLA

21 DG 22:00h XERESA

Òpera en un acte
a càrrec del Centre de Perfeccionament
Plácido Domingo de Les Arts

València|és|música

Organització i producció artística

GENERALITAT
VALENCIANA

Patrocinen

cultura
als pobles

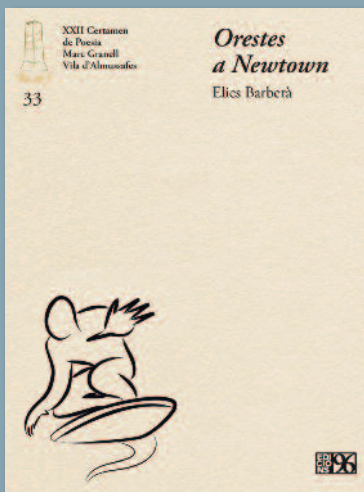

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

POESIA**Orestes a Newtown**

Elies Barberà

EDICIONS 96

Orestes és fill d'Agamèmnon i assassí de Clitemnestra, la seua mare, segons conta la mitologia i la literatura. Newtown és un poble dels Estats Units a l'estat de Connecticut, tristament recordat perquè un jove de nom Adam Lanza cometé una massacre en una escola on sa mare feia de mestra i contra la qual també va disparar.

De la «Nota preliminar» de l'autor: «Adam Lanza no és Orestes. Orestes és la fi de l'estirp dels assassins i Lanza n'és la continuació. Orestes és un transformador i Lanza és un covard. Orestes és una ficció i Lanza és un carreró sense sortida. Orestes mereix el perdó d'Atenea i Lanza el nostre menyspreu i la nostra pena infinites».

RELATS**I tu, sols tu**

Isabel Canet Ferrer

SEMBRA LLIBRES

Una cançó sempre és molt més que una cançó. Però, d'on prové el poder de marcar-nos tan profundament? Com és capaç d'infiltrar-se en els nostres sentiments més íntims? Com aconseguix formar part de nosaltres per sempre més? Els protagonistes d'aquestes històries estan marcats per les flamerades d'aquests interrogants. Un collage de vides que, de vegades, troben en la música raons per a tirar endavant i abordar els conflictes i les crisis dels nostres dies.

A *I tu, sols tu*, l'escriptora Isabel Canet Ferrer ens emociona amb narracions basades en cançons de Zoo, Obrint Pas, El Diluvi, Gener, Pupil·les, Feliu Ventura, Tardor, Lluard, Pau Alabajos, Carles Pastor i Novembre Elèctric. Històries que ens parlen d'absències, soledats, amors, maltractaments, esperances. Amb pròleg de Flora Sempere, cantant d'El Diluvi, aquest conjunt de relats és un mosaic de sentiments teixits per una banda sonora que ens fa bategar a cada paraula.

RELATS**Darreres oportunitats**

Anna Lis

BALANDRA

Hi ha qui aprofita les oportunitats i qui no. En aquests relats trobem a l'home que gira com un mitjó la seua vida després d'una trobada impensada baix dels ponts del Túria. Trobem la jubilada en crisi que decideix prendre les regnes per a fer el

camí que li resta. El vell que perd el cap, penedit per no haver-les pres quan encara podia. El xiquet a punt de deixar de ser-ho i descobrir alguns secrets.

CULTURA POPULAR**Gat vell**

Francesc Xavier Llorca Ibi

EDICIONS DEL BULLENT

Gat vell és un text que parla de dites, frases i refranys de la gent de mar. Un treball de recollida oral al llarg de més de vint anys, que no hauria aplegat a bon port sense la pacient i sàvia col·laboració coral de persones que van viure, estimar i patir la vida en la ratlleta blava. Vida dura i patiments que feren dir als pensadors clàssics que hi ha tres classes d'hòmens.

INFANTIL**Un món de dones extraordinàries**

Eva Prada

TÀNDEM EDITORIAL

Et convidem a fer un viatge pels cinc continents, a través de les diferents èpoques de la humanitat, per descobrir les biografies de dones que van marcar la història. En aquest viatge coneixeràs molts noms propis que no haurien d'haver caigut mai en oblit. A més a més, gràcies als mapes i les cronologies que inclou l'obra, podràs ubicar fàcilment aquestes dones.

Contracorrent

TONI MOLLÀ
ESCRITOR

El valor de l'horta

He viscut tota ma vida al cor de l'Horta, un paisatge cartesià, dissenyat d'acord amb les possibilitats econòmiques dels seus habitants —dels propietaris de la terra, en primer lloc. “El paisatge, el fan els notaris”, assegurava Josep Pla referint-se a l'Empordà. L'axioma té tota l'exactitud a la nostra comarca.

Sóc d'ací per atzar genètic. Sense haver-me demanat permís ningú, ací vaig nàixer i ací estic sense cap orgull inflammat ni autoodi malaltís. Viatge sovint tan lluny com puc perquè necessite el batec de la vida urbana. Però la major part de l'any visc a Massalfassar, l'únic poble de l'Horta sense semàfors dins del nucli. Vaig al forn, a la verduleria o al cafè sense preocupacions pel trànsit. Salude i em saluda tothom d'acord amb un hàbit social educat. Solc passejar amb certa regularitat fins a Meliana, el meu poble natal, i tornar. Algun dia m'allargue al Carraixet vora el qual, per cert, algun apàtrida sentimental ha tallat una figura. Sempre m'hi trobe algú, bon dia i adéu, poc més, que és molt. Un contacte banal que m'alegra i em distrau. A voltes, pregunta o em pregunten sobre l'oratge, la salut d'un conegut comú, el resultat del partit de futbol.

Darrerament, m'hi topete urbanites que s'endinsen a la comarca a la recerca d'una imatge potser idíl·lica o només d'una orxata. Avui n'he topetat una colla que venien de València i pensaven esmorzar al Cafè Gurugú de Meliana. “Féu bona cosa de gasto”, els he reco-

manat. No sé si m'han entès. Parlaven del paisatge amb paraules pirotècniques, com si es referiren a un jardí francès de senders romàntics i llocs d'esplai on parar a festejar. Mentre caminàvem junts, he comptat més de trenta horts abandonats a vora i vora del carril bici —per cert, ple d'excrements de gos. Fins i tot el tarongerar, que fa temps va substituir les hortalisses, fa fallida i s'ompli de misèria. Els ho faig notar i, com un ressort paulovià, acusen la Unió Europea i els tractats d'importació amb l'Àfrica. És només una part minúscula del problema, els apunte com qui no diu res. El propietari no pot mantenir els costos de les explotacions i, entre perdre i més perdre, opta pel mal menor, pense entre mi. Els distribuïdors importen producte barat i la clientela el compra amb alegria de butxaca. Què hi podem fer? “Però és bonic”, em retuquen, com qui diu una paraula incontestable. Sóc el primer a donar-los la

raó i a plànyer-me de la degradació d'un paisatge sota el qual hi ha colgada la meua infància. Però la memòria —ai!— no té cap valor econòmic, que és el que determina la viabilitat dels territoris.

Acabem d'estrenar ajuntaments. Potser és hora de deixar-nos d'elegies consoladores i de dissenyar polítiques públiques que aporten valor econòmic a les collites. D'imaginar una comarca on la gent puga guanyar-se el jornal. La resta és només literatura. I en això també estic més a prop de Blasco Ibáñez que de Teodor Llorente.

«POTSER ÉS HORA DE DEIXAR-NOS D'ELEGIES CONSOLADORES I DE DISSENYAR POLÍTIQUES PÚBLIQUES QUE APORTEN VALOR ECONÒMIC A LES COLLITES»

Fira d'estiu

LA POBLA DE FARNALS

JULIOL I AGOST 2019

POBLA DE
FARNALS

Molt+

